

GOSPODARSKI LIST

List izbaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto II. Štev. 5
maj 1923

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 32
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA.

Gospodarska neodvisnost. Ing. A. Podgornik: Pripravljanje in krmljenje zelene krme. R.: Gojitev sviloprejk. Ing. R.: Tobačni izvleček. Just Ušaj: Lucerna. Rustja: Umetni gnoj v vrtnarstvu. Ferlan Franc: Sadni izbor. J. Štr. Trtna rja. Krma in zopet krma. Rustja: Kmetijsko knjigovodstvo. Tržni pregled. Vprašanja in odgovori. Kako je po deželi. Gospodarski drobiž.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. M. K. v S. Vaš članek prejeli. Ali poznate neko zelo podobno stvar od gosp. Skalickega, ki jo je izdala Kmetijska družba za Slovenijo? Vendar pa bomo priobčili, a nekoliko popravljen. Pošljite še kaj!

G. V. V. v Suhorju. Čitajte članek »Umetni gnoj v vrtnarstvu« v današnji številki.

»Knjigovodski tečaj« je v ti številki izostal, ker smo priobčili članek »Kmetijsko knjigovodstvo« in ker smo itak imeli preveč gradiva. Nekatero članke, ki so precej dolgi smo morali priobčiti v celoti, ker imajo baš sedaj pomen.

M. HUMEK »PRAKTIČNI SADJAR«, zbirka najvažnejših in najporebnejših sadjarskih nauk za sadjarje pojasnena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v tekstu. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 120 Din.

Ta knjiga obsega 409 strani. Nje okusna in smotrna oprema je za današnje razmere naravnost sijajna. Lepe barvane podobe so poklicane

širiti prepotrebno poznavanje sadnih vrst in škodljivcev sadnega drevja. Slike v tekstu pojasnjujejo pa tako izrazito zlato nauke, da se že kar na pogled razumejo.

Iv. Belle, ravnatelj kmet. šole v Št. Juriju ob juž. žel.

Knjiga je izšla letos v Ljubljani in se moremo naravnost čuditi, da zmoremo Slovenci v teh časih tako knjigo, seveda kar se tiče glade opreme in cene. Knjiga je sama na sebi zbirka najboljših člankov, ki so izšli v »Slovenskem sadjarju«, urejenih po gotovem načrtu. V celoti je 105 člankov od katerih je vsak za sebe celota. Ker pa niso članki v »Slovenskem sadjarju« obdelali vseh vprašanj, ki se tičejo sadjarstva in tudi članki sami niso nikdar popolni, ni mogla nastati iz celote teh člankov popolna, harmonična knjiga, ki bi mogla služiti praktičnemu sadjarju kot nekaj leksikon. Iz tega razloga je naslov »Praktični sadjar« na vsak način zgrešen, in knjigi bi po mnenju podpisanega boljše in pravilnejše pristojal naslov »Sadjarska čitanka«, akoravno tudi v tem oziru ne bi bila knjiga popolna, ker bi manjkala med drugim tudi naša formentinka, ki je za toplejše kraje naše dežele ena najvažnejših hrušk, ker se sad zelo lahko proda in se navadno tudi dosežejo mnogo višje cene, kot za druge hruške. Knjiga ima to veliko hibo, da upošteva skoraj samole hruške in jabolke, dočim je črešnjam, breskvam, marelicam, jagodičevju itd. prostor zelo skopo odmerjen. Nam je sicer znano, da je izšla tudi posebna knjiga »Breskev in marelica«, vendar bi moralo biti upoštevano tudi to poglavje v knjigi, ki nosi naslov »Praktični sadjar«.

Iz tega razloga mislim, da bi bilo bolje, ako bi izdajo »Praktičnega sadjarja« počakali in potem v resnici izdali »Praktičnega sadjarja«, ki bi bil seveda popoln. Upoštevatvi moramo namreč dejstvo, da se prikažejo take knjige pri nas redko, kadaj in da bomo morali sedaj čakati najmanj 5—10 let, da dobimo podobno knjigo.

Vendar pa moram knjigo vsem sadjarjem najtoplejše priporočiti, posebno pa onim na Tolminskem in Notranjskem, pa tudi vipavski, kraški in briški sadjarji ne bi imeli ostati brez te knjige, ki nudi v vsakem oziru precej zlatih naukov, posebno v poglavjih: kako sadno drevje sadimo in gojimo in kako obvarujemo zadno drevje pred zajedavci. V teh poglavjih se dobe baš oni nauki, ki so našim sadjarjem najbolj potrebni. — Knjiga se dobi pri Kat. Tisk. Društvu v Gorici.

Ing. agr. Jos. Rustja.

»BRESKEV IN MARELICA«, navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo, priredil M. Humek, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 12 Din.

Ta knjižica obsega 51 strani, z 2 barvanima prilogama in 22 slikami ter je za naše kraje velike neprecenljive važnosti. V knjigi dobiš, kar ti je potrebno vedeti za gojitev teh dveh sadnih dreves, ki bodo morale igrati v naših krajih vedno večjo vlogo. Kdor je opazoval lansko leto cene breskvam na tržaškem in goriškem trgu, ta je gotovo vzdihnil: Oh, zakaj jih nimam tudi jaz par q. Pri nas govore sadjarji, da breskve ne rode vsako leto. V resnici ne rodé vsako leto, a večinoma le vsled malomarnosti. Posebno za breskev velja načelo, da ni dovolj drevo vsaditi, moramo ga tudi gojiti. Glede gojitve breskev bi pripomnil, da bi morali vpeljati v naše kraje par vrst, ki bi zorele

v času od druge polovice julija, do konca avgusta, ker ravno v tem času pri nas ni skoraj nobenega breskvinega sadu. V tem oziru svetuje g. Humek kar 10 vrst in dobro bi bilo, da bi jih naši sadjarji poizkusili, in eno ali drugo vrsto tudi vpešljali.

Ing. agr. Jos. Rustja.

CENA OGLASOM:	1 stran	100 L.
	$\frac{1}{2}$	60 „
	$\frac{1}{4}$	40 „
	$\frac{1}{8}$	25 „

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št. 10% v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

MED. UNIV.

Dr. RADO SFILIGOJ

se je preselil

v Via Mameli (Via Scuole) št. 8

:: tik stare gimnazije ::

ter ordinuje za kirurgijo.

porodništvo in ženske bolezni

od 9-11 in 2-3.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja si občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga etovno znanih tovarn. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje **Orig, Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann.** Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje, in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: **Orig. Puch, Orig. Stiria, Orig. Start, Waffenrad, Regent, Kosmos, Helical** in mala motorna kolesa.

Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za razstreljevanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravljavnica Stolni trg. številka 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke

Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto II. Štev. 5
maj 1923

:: Upravništvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 32
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Gospodarska neodvisnost.

Kakšenkrat slišimo trditev, da je Evropa izgubila svojo gospodarsko neodvisnost, da je postala kolonija Amerike, ker jo je podjarmil ameriški kapitalizem. Skoro vse evropske države sa Ameriki dolžne in morajo na samih obrestih plačevati Ameriki letno na stotine milijonov. Ta odvisnost od Amerike pa še vedno raste, ker potrebuje Evropa od Amerike živila, jeklo in premog, česar pa Evropa ne more v gotovini odplačati.

V Italiji je zelo mnogo posestev, katerih lastniki žive v mestih in niti ne vedo za meje svoje zemlje. Njih zemlje obdeluje truma podnajemnikov, ki dajejo gospodarju četrtno, tretjino ali polovico pridelka. Drugod so trume poljskih delavcev, ki si služijo z velikim trudom črni in trdi kruh, poleg tega ima gospodar zemlje pravico odsloviti jih, kadar hoče. Vsi ti podnajemniki in delavci so gospodarsko odvisni od veleposestnika.

Še pred tri četrt stoletja so bili naši kmetje gospodarsko odvisni od različnih grofov, katerim so dajali desetino in hodili na roboto. Naš slovenski kmet si je skušal olajšati svoje stališče z uporom, a njegovi poizkusi so bili udušeni v krvi.

Ni še minulo 50 let, odkar je bil naš slovenski kmet odvisen od vaškega magnata, pri kateremu se je zadolžil in mu nosil kot prošnjo za potrpljenje in počakanje vsako leto eno gnjat, ducat jajc, funte ma-

sla itd. Iz te bede je bil rešen naš kmet potom hranilnic in posojilnic.

Vsakdo, ki stremi za svobodo, skuša biti gospodarsko neodvisen. Pri Italiji vidimo danes, da se skuša potom elektrifikacije oprostiti inozemske odvisnosti glede premoga, s povzdigo notranje proizvodnje živil, posebno pa žita oprostiti se odvisnosti od Amerike glede najnujnejših potrebščin, to je kruha. Isto vidimo tudi pri drugih državah in tudi posameznikih.

Široke plasti našega ljudstva so glede hrane odvisne od trgovine in navezane na zaslužek. Ako ni zaslužka, ni kruha, ni veselja v hiši. Kaj pa danes, ko zaslužek vedno bolj odpoveduje, in odpovedujejo tudi preroki, da bi videli jasnejšo bližnjo bodočnost. Vsa preroška sila, ki nam jo daje naš trezen razum in odkrito gledanje v svet nam pravi, da bo še slabše in da bo slabo tudi tam, kjer danes še ni.

Po deželi rabi mnogo, mnogo trgovin svinčnik in podolgovato knjigo. Dolgovi rastejo, lahko jih je delati, lahko je zapisati v dolgo knjigo, a težje bo zbrisati.

Kaj naj naredimo? Nujno potrebno je, da se skušamo kolikor mogoče oprostiti trgovin in da dokažemo kot gobe po dežju naraščajočim podeželskim trgovinam, da niso vse potrebne. Preveč se prodaja pri nas kave in cikoriije in sladkorja, premalo se pa pije mleka, katerega vrednosti ne plača prodajna cena istega. Mleko je zelo

zdrava hrana, česar pa ne moremo trditi v isti meri glede kave. Čemu zametujemo mleko, in plačujemo tako visoke davke pri kavi in sladkorju?

Čudim se kmetu, ki kupuje zelenjavo in krompir, ko bi mogel oboje doma pridelati. Pustimo ob strani letine, ko uniči suša celotni pridelek. Predvsem zelenjavi bi morali naši kmetje posvetiti več pažnje, ker ista osveža kri, je tečna in koristna. Krompirja bi moral pridelati vsak kmet vsaj za svojo potrebo in skušati pridelati ga več, ker ima krompir visoko ceno in je skoraj gotovo, da jo bo imel v Italiji vedno, ker Italija niti od daleč ne pridelava dovolj krompirja, uvoz pa je prepovedan. Krompir moremo uživati v več oblikah, žalibog so se nekatere oblike že pozabile, a izgleda, da se bodo morale zopet uveljaviti.

Vprašati se moramo tudi, zakaj naše ljudstvo povzije tako malo svežega sadja in sadja sploh, ki je zdravo za vsakega

mladega in odraslega človeka. Naloga naših gospodinj je, da se v tem oziru pobri-gajo in vsaka gospodinja bi morala imeti v malem prstu zelo koristno knjigo: »Sadje v gospodinjstvu«, ki jo je spisal M. Humek.

Mnogo je še drugih podobnih vprašanj.

Doiznost vsakega našega kmetovalca je, da pridelava doma čimveč hrane in da uživa njegova družina predvsem ono hrano, ki jo domače gospodarstvo pridelava. Mnogo moremo v tem oziru popraviti, v zelo mnogem in brez žrtev, pač pa v veliko korist žepa in zdravja se moremo oprostiti trgovin. Edino če bomo tako delali in naše proizvodne sile združili v močnih gospodarskih organizacijah, moremo biti gotovi, da bodo naši potomci uživali lepoto te naše zemlje in se ne bodo mučili ne doma in ne drugod v odvisnosti tujega kapitala, ter uživali to, kar pomeni beseda »gospodarska neodvisnost«.

* * *

Pripravljanje in krmljenje zelene krme.

Za zeleno krmljenje pridejo pri nas največ v poštev razne detelje (inkarnatna detelja, domača detelja in lucerna), mešanice trav in detelj, sveža trava in zeleno pokošena žita (rž, oves, jačmen in turščica). Vsa ta zelena krmila so dovolj redilna izvzemši zeleno turščico (pitnik), v kateri je premalo beljakovin.

Pri pripravljanju zelene krme za pokladanje živini je treba vpoštovati zlasti dvoje:

1) da jo o pravem dnevnem času kosimo in 2) da se do krmljenja živine ne pokvari.

Za košnjo zelene krme ni primeren ali prikladen vsak dnevni čas, posebno ne v

času vročine. Ni vseeno, če kosimo zgodaj zjutraj ali predpoldne ali če kosimo popoldne ali pozno zvečer. Zgodaj zjutraj in pozno zvečer so rastline rosne, ako je lepo mirno in ne vetrovno vreme. Okrog poldneva, ko solnce navadno najbolj pripeka, zgubijo rastline svojo svežost in postanejo vele. Sveže in nič mokre so rastline zjutraj ko se rosa osuši, in proti večeru, predno orosijo. Ko rastline niso več mokre, toda še sveže, takrat je pravi čas, da se jih pokosi. Idi torej kositi zjutraj, kakor hitro se rosa osuši, ali pa zvečer, predno se pojavi rosa, pa ukosiš svežo in zdravo zeleno krmo za svojo živino. Vsak drug dnevni čas je za košnjo zelene krme več ali manj neprimeren. Prezgodaj

zjutraj ali prepozno zvečer košena zelena krma je navadno premokra, okrog pol-dneva pokošena pa vela. Premokra in vela zelena krma pa je za živino škodljiva.

Da ostane zelena krma sveža in zdrava do krmljenja, jo je takoj po košnji spraviti domov v hladen in vedno senčen prostor. Tamkaj je nemudoma vso krmo prav natanko in na rahlo največ za ped visoko raztrositi. V zelo vročem času ali pri velikom številu glav živine je dobro, da košimo zeleno krmo po dvakrat na dan, zjutraj in zvečer.

Vse navedeno velja za košnjo zelene krme v lepem, ne pa v deževnem vremenu, ko smo prisiljeni kositi mokro zeleno krmo, če nočemo nenadoma prekiniti zelenega krmljenja, kar bi ne bilo ne nam ne živini v korist, pač pa v veliko škodo. V deževnem vremenu pokošena zelena krma se mora na vsak način dobro oteči in osušiti, predno jo krmimo. V to se dajo najbolje uporabljati iz lat ali ozkih deščic napravljene in nekoliko od tal postavljene odrenice v kakšnem zračnem prostoru. Po takšnih odrenicah natanko in na rahlo raztrošena mokra zelena krma se lahko oteče in obenem vsestransko osuši. Tudi lestve (lojtre), lestvenice (lojtrnice), lese in druge podobne priprave lahko uporabljamo slično kakor odrenice za osušenje posebno manjših množin mokre zelene krme. Kdor ima blizu hleva zidan in pokrit kozolec, lahko tudi v tega zloži in razobesi v prav tankih in rahlih plasteh mokro zeleno krmo, da se oteče in osuši.

Iz vsega doslej omenjenega lahko uvidimo, da je pred vsem skrbeti, da dobiva živina zdravo, svežo, nepremokro zeleno krmo. Le prevečkrat pa se zgodi, da se opusti in ne upošteva prej navedenih navodil o pripravljanju in ravnanju z zeleno krmo do krmljenja. Kosl se jo o neprilnem času, vsled česar je mokra ozl-

roma vela. Ko se jo spravi domov, se jo pusti stlačeno na vozu in večkrat celo na solncu ali pa se jo zmeče na kup v kakšen kot, kjer ostane, dokler se jo ne pokrmi. Če se jo že raztrosi, se opravi to delo le površno in se jo raztrosi v predebele in prav nič rahle plasti. Vse takšno nepravilno ravnanje povzroči, da se zelena krma ugrije. Vsaka kakorkoli pokvarjena zelena krma škoduje živini. To lahko najlažje opazujemo pri mlečnih kravah, pri katerih pade dnevna množina mleka, kakor hitro dobijo slabo pokvarjeno zeleno krmo. Nasprotno pa se dviga njih mlečnost tembolj, čimbolj svežo zeleno krmo jim krmimo. Najbolj pa škoduje živalim ugreta zelena krma, ki zelo pogostoma povzroča hudo napenjanje. Ta nemalokrat konča s poginom živali, ako pravočasno ne pomagamo. Pri nas se opaža, da se napenjanje pripeti največkrat ob nedeljah in praznikih, ko se pušča deteljo ali drugo zeleno krmo dlje časa na vozu ali na kupu v skednjih. Takšna slabo spravljena krma se začne kuhati in vreti. Čim dlje časa traja to vrenje krme, tembolj se ugrije, tem nevarnejša postane za živino, ki naj jo dobi v jasli. Ker tudi le malo ugreta krma ni več zdrava za krmljenje živine in kar se nikdar ne da popolnoma popraviti, četudi bi jo še tako natančno raztrosili in poškopili z vodo, da se shladi, storimo najbolje, da jo sploh ne pokrmimo, temveč jo posušimo v seno in shranimo za zimo.

Nekatera zelena krmila, posebno premlada domača detelja, rada povzročajo škodljivo napenjanje, čeprav niso pokvarjena. Zategadelj se priporoča posebno med deteljo in tudi med ostala, zlasti mokra zelena krmila vedno mešati po nekoliko slame. S takšnim mešanjem dosežemo, da žival krme ne žre prepožrešno

in prehlavno ter jo bolje izkoristi. Pred vsem pa preprečimo ali vsaj omejimo s tem nevarno napenjanje.

Tudi pri krmljenju z zeleno krmo je držati red. Krmimo vedno ob določeni uri in nakrmimo živali vsakikrat do sitega! V vseh zelenih krmilih, ki pridejo pri nas kot taka v poštev, je navadno dovolj redilnih snovi, če jih kosimo pred ali najkasneje v cvetju. Izvzeti moramo le zeleno turščico, ki je vsled premajhne množine beljakovin premalo redilna. Zato pa je treba pri krmljenju s samo zeleno turščico ali pitnikom pokladati živini, posebno mlečnim kravam, tudi močna krmila.

Za krmljenje odraslega goveda (500 kg žive teže) se računa okrog 65 kg zele-

ne krme na dan. Posušena bi nam dala ta množina zelene krme okrog 15 kg. sena. Ne smemo pa pozabiti, da 65 kg zelene krme vedno več izda radi svoje večje in lažje prebavljivosti kakor pa 15 kg sena. Tudi poleg zelene krme mora dobivati žival po nekoliko soli (okroglo 30 g na odraslo govedo) in fosforovokislega poklajnega apna (4—10 g na dan in glavo). Posebno je umestno dajati sol pri krmljenju zelene krme ob trajno deževnem vremenu. Napajati ni dobro takoj po končanem krmljenju, temveč šele čez nekaj časa potem. Prehitro napajanje je zlasti nevarno pri krmljenju takšnih zelenih krmil, ki rada napenjajo, kakor n. pr. premlada detelja.

Ing. A. Podgornik.

Gojitev sviloprejk.

Kdor hoče imeti uspeh od gojitve sviloprejk in hoče biti očuvan zgube in drugih nepravil, mora gojitvi sviloprejke posvetiti največjo pazljivost.

a) PROSTOR.

Za gojitev sviloprejke potrebuje mo predvsem prostor. Najboljši prostor je velika, dobro razsvetljena in zračna soba, ki mora biti čista in tudi vsako leto na novo pobeljena z apnom. Pod naj bo po možnosti iz desk. Glede velikosti sobe bodi omenjeno, da zahteva 1 unča (25 gr) semena (jajček) okoli 110 m³ prostora, to je sobo dolgo 6 m, široko ravnotoliko in 3.20 m visoko. V sobi mora biti tudi peč, s katero ogrejemo prostor v slučaju hladnega vremena. Kuriti in greti sobe pa ne smemo vedno, ker s stalnim ogrevanjem moremo sicer doseči hitrejši in lepši razvoj gosenic, a gosenice so bolj podvržene boleznim in bube so lažje in slabše, ako pride sploh do zabujanja. Toplota bi morala biti v

sobi kolikor mogoče vedno enaka in v tem oziru naj visi v vsaki sobi, kjer se goji gosenice, dober toplomer. V sobi tudi ne smemo spat, ker to škodi gosenicam in ljudem. Ker škoduje prah gosenicam, ga moramo čistiti, ne smemo ga pa pometati z metlo, temveč ga pobirati z mokro cunjjo. V sobi naj se nahaja vedno posoda z vodo, ki črpa različne pline in povzroči, da je zrak nekoliko vlažen. Vodo moramo menjati vsaki dan. Paziti moramo na to, da nima v sobo dohoda noben mrčes, ne muhe in ne mravlje. Vsak mrčes moramo z vso skrbnostjo zatreti.

Gosenice gojimo na lesah, izpletelih iz vrbovja, bičevja, itd. Ako smo lese že vporabljali, jih moramo pred novo uporabo dobro oprati, najboljše z lugom ali pa sodo, potem izprati z vročo vodo, še enkrat s hladno in dobro osušiti. Lese naj bodo vedno vzvišene nad podom za približno $\frac{3}{4}$ m in ravnotoliko

tudi oddaljene od stropa. Med lesami naj bo razdalje $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ m.

b) IZVODITEV GOSENIC.

Dokler nočemo izvoditi gosenic, držimo seme na suhem in ne na prevročem. Izvoditev gosenic začnemo še le tedaj, ko je murva že ozelenela. Prva dva dni ni potrebno povečati toplote v sobi. Tretji in četrti dan zvišamo toploto za 1 stopinjo Celzija. Petega in šestega dne povečamo zopet za 1 stopinjo, potem pa vsaki dan za 1 stopinjo, do najvišje stopinje 23.5 C, ki ostane do dneva, (18—19 dan od začetka) dokler se gosenice ne izležejo. Kdor ne ravna tako in bo od samega začetka držal najvišjo dovoljeno toploto, bo mogoče imel prej gosenice, a nikake koristi, temveč le škodo. O onem pa, ki bo dovoljeval velike razlike v sobni toploti, ni ni govora.

Gosenice se izležejo navadno zjutraj. Ako primaknemo k gosenicam vejico murve, tedaj gosenice kmalu zlezejo nanjo in jih moremo zelo lahko prenesti na poli papirja, na katero smo vejico položili. Dobro je, da napišemo na polo dan, kedaj so se gosenice izlegle. Gosenice se ne izležejo vse na en dan, temveč šele v 3—5 dneh. Največ se jih izleže navadno drugi dan. V različnih dneh izležene gosenice ne smemo dati na isto lesa, ker jih je potem težko gojiti. Vse gosenice, ki se izležejo v istem dnevu, istočasno spe in se tudi navadno istočasno prelevijo in tudi zabubajo. Ako se je izlegla na en dan velika večina gosenic, ne kaže ostalega dela gojiti, temveč jih je bolje zavreči.

c) NEGOVANJE GOSENIC.

Kakovost bub zavisi od načina, kako so bile gosenice hranjene in negovane. Življenje gosenice traja navadno 28—33 dni, ako se jih pravilno ne ne-

guje, se more ta doba podaljšati tudi za celi teden. Z nepravilnim negovanjem imamo samo izgubo in sicer na času, murvinem listju in tudi ni gotovo, ali bodo bube kaj vredne.

Gosenica ne sme nikdar trpeti gladi, poleg tega mora imeti vedno mir, posebno tedaj, ko se levi, kar stori v roko svojega življenja štirikrat. Vsaka levitev traja okoli 20—30 ur in v tem času moramo pustiti gosenice v najpopolnejšem miru, ne smemo jih ne hraniti ne jim menjati podlage, postelje. Pod gosenicami ne sme biti nikdar preveč listja in zato moramo posteljo večkrat menjati, prvokrat četrti dan po izlegi, potem pa najboljše vsaki dan, razen v času levitve. Posteljo menjamo na ta način, da prenesemo gosenice na čisto lesa in čist papir. Menjanje postelje je zelo važno, ker drugače začne listje trohneti, gosenice morajo vdihovati nečist zrak, vsled česar nastanejo med njimi bolezni in večkrat tudi poginejo.

Pri pravilnem hranjenju in negovanju gosenice zelo hitro rastejo, zahtevajo več prostora in tedaj jih moramo razredčiti. Tega dela ne smemo vršiti z roko, ker jih bi mogli tudi pri največji pažnji pretisniti, vsled česar bi mogle oboleti in tudi poginiti. Prenašamo jih vedno s pomočjo preluknjanih papirnatih pol (za silo je dobro tudi redko sito), na katere položimo sveže murvine liste. Gosenice zlezejo iz stare postelje skozi luknjice na sveže liste, s čemur se jih prenese. Obne mogle gosenice, take, ki niso zlezle na sveže liste in ki so skoraj gotovo bolne, zavržemo s staro posteljo vred. Gosenice moramo večkrat razredčiti, ker le tako bomo imeli gotov uspeh.

č) ZABUBANJE GOSENIC.

Največ pažnje moramo posvetiti gosenicam v zadnji dobi njih življenja, ki

je peta po številu — od četrte prelevitve do zabubanja — in traja navadno 8 dni. Posebno v ti dobi ne smejo gosenice nikakor trpeti gladú.

Pri koncu svojega življenja gosenice pustijo hrano, postanejo nemirne, začnejo begati, pri čemur vedno dvigajo glavice ter iščejo pripravno mesto, kjer bi se mogle zabubiti. Ker zgube gosenice pri beganju zelo mnogo svojih moči, jim moramo že prej pripraviti odgovarjajoča mesta, kjer se morejo zabubiti. Najboljše so v tem oziru hrastove, brezove in gabrove veje, vporabljeni pa moremo tudi slamo, papirnate zavitke itd. Te priprave položimo na lese, pri čemur pa moramo paziti, da gosenicam ne škodujemo. Važno je tudi to, da niso vejice oziroma slama preveč stisnjene, ker

drugače se gosenice zabubajo v dvojčke, ki ne dosežejo tako visoke cene v trgovini; svila od dvojčkov se namreč mnogo težje odvíja in ravnotako tudi seme od takih bub ni mnogo vredno.

Gosenice se popolnoma zabubajo navadno šele 4—5 dan, kar zavisi od toplote sobe. Bube snamljemo pa šele čez 10 dni, ko so popolnoma zrele, kar spoznamo po tem, da se v bubi opaža klopotanje kot v zrelem lešniku ali mandelju. Snemanju bub moramo posvetiti mnogo pazljivosti, ne jih stiskati in ne metati, temveč rahlo pokladati na mizo a ne v debele plasti, ker se bube v debelem sloju lahko razgrejejo in tako pokvariyo. Snete bube je najboljše takoj prodati.

R.

Tobačni izvleček.

Sadno drevje trpi zelo mnogo od različnih ušic, ki se imenujejo navadno po drevesu, ki jih hrani n. pr.: zelena jabolčna ušica (dolga 2 mm) in malo večja rusa jabolčna ušica, slivova, črešnjava, breskova, grozdličeva itd., potem so pa še druge kot krvava ušica itd. Ušice na drevesih spoznamo najlažje po procesijah mravelj, ki lezejo gor in dol po deblih dreves. Mravlje lezejo in romajo na drevesa in tudi druge rastline, da ližejo neko sladko blato, ki ga ušice izločajo. Ako je to blato osušeno, se svetli in to prikazen imenujemo potem *medena rosa*.

Ker se ušice zelo hitro množe in vsled njih velike množine izsrkajo zelo mnogo soka sadnemu drevju, je po njih povzročena škoda zelo velika. Iz tega razloga jih moramo tudi vničevati. Zelo uspešno sredstvo proti ušicam in tudi različnemu drugemu krilatemu in nekrilatemu mrčesu je tobačni izvleček, kate-

rega moremo dobiti pri državni monopolni upravi in večkrat tudi po trgovinah. Tobačni izvleček se prodaja v tekoči obliki v kositarnih posodah od 1 in 2 kg. Pri monopolni upravi moremo dobiti tudi ostanke tobaka, ki pa jih moramo prej namakati v vodi in potem tekočino preccediti.

Ušice in drugi različni mrčes napada sadno drevje skozi celo leto od zgodnje pomladi pa do pozne jeseni, celo dobo ko se rastlina razvija in nosi mlade vejice in liste, iz katerih ušice in drugi mrčesi srkajo sok. Vsled tega moremo tudi celo leto uporabljati tobačni izvleček a s to razliko, da napravljamo v oni dobi, ko drevo počiva, bolj močno raztopnino, potem pa bolj razredčeno. Pred zeleznitvijo dreves uporabljamo navadno 2—3% raztopnino tobačnega izvlečka, pozneje pa le 1/2—1% raztopnino. Proti koncu poletja moremo zopet uporabljati

močnejšo raztopnino in sicer 1—1½%. Mnogo uspešneje deluje raztopnina tobačnega izvlečka, ako isti dodamo na vsakih 10 l vode še 20 dkg oziroma na vsakih 50 l vode 1 kg navadnega zelenega mila. Prvo raztopimo milo, potem šele prilijemo tobačni izvleček. Z dodatkom mila dosežemo to, da se raztopnina prej in boljše prime vej in listov ter da je ista bolj strupena. Z dodatkom 1‰ lizola (na 1000 l vode 1 l lizola) k omenjeni raztopnini dosežemo še to, da tekočina zelo smrdi, pred čemur ušice zbeže.

Raztopnino tobačnega izvlečka škropimo z navadno škropilnico. Pri nizkem drevju moremo tudi pomakati ušive vrhove in veje v plitvo, s tekočino napolnjeno posodo. Škropljenje oziroma posmakanje naj se vrši vsakih 8 dni. Glavna borba se bi morala vršiti v mesecih februarju in marcu, ko rastline še niso zelene. Tedaj bi morali poskropiti cela drevesa in na ta način bi uničili vsa jajčka in tudi ves slučajno živi zarod. Najuspešnejše se vrši škropljenje v topleni in suhem vremenu, a iz drugih razlogov (vsled glavobola) se vrši škropljenje le ob jutranjih in večernih urah.

Tudi v vrtnarstvu moremo uporabljati z velikim uspehom tobačni izvleček, seveda ne za škropljenje zelenjave, ki pride kot taka na trg (solata, radič itd.) temveč le pri drugih rastlinah, ki jih navadno ne uživamo v obliki, kot pridelek poberemo n. pr. fižol, bob (ki je posebno napadan od ušic), kumare, paprika itd. Pri zelenjavi je zelo mnogo ušic tudi na koreninah rastlinic in večkrat opazimo, da solata, ohrovt itd. porumeni in ovene. Ako tako rastlinico od blizu opazujemo, opazimo, da ima objedene koreninice ali pa da je sploh prejedena. To se dogaja posebno pri presajenih solate, jajčevca, ohrovta, zelja itd. Za preprečitev škode pri taki zelenjavi uporabljamo ½% raztopnino tobačnega izvlečka, kateri pridodamo prej odgovarjajočo količino zelenega mila.

Gotovo pa je, da ne bomo pokončali ušic in drugega škodljivega mrčesa, ako se ne bo vršila borba vzajemno, to se pravi, dokler se ne bodo začeli vsi kmetovalci in vrtnarji resno boriti proti tem škodljivcem.

Ing. R.

Lucerna.

Pridelovanje krme se danes najbolje izplača. Zato je potrebno pridelovanju krme na njivah posvetiti večjo pozornost, kakor dozda. Izmed vseh rastlin, ki pridejo v poštev za pridelovanje krme na njivah, je lucerna najvažnejša. Le tam, kjer se vsled neugodnega in premrzlega podnebja ne more sejati lucerne, je pridelovanje nemške ali štajerske detelje na mestu. Lucerna daje namreč izmed vseh detelj največji pridelok, največ let trpi in je, razven ezparzete, najmanje podvržena suši.

Lucerna vspeva najbolje v toplih, globokih tleh, ki v svojih spodnjih plasteh ne zadržujejo prevelike vlage, ker prevelika vlaga lucerni zelo škodi. Ona tudi ne uspeva po preoranem deteljišču. Zato naj lucerna nikdar ne sledi lucerni brez večletnega presledka na isti njivi, oziroma zemljišču. Opuščena deteljišča je preorati, zasejati jih z žitom in drugimi pridelki, ali pa spremeniti jih v stalne travnike. Pri tem pa naj se nikdar ne pusti, da bi se deteljišče samo zaledinilo, ampak naj se ga oseje s primerno mešanico trav in detelj.

Po preteku desetih let se zemljišče zopet lahko zaseje z lucerno. Če se pa lucerno takoj po lucerni seje na isto njivo, izgine ta v dveh do treh letih popolnoma in pojava se obilo plevela in drugih manjvrednih trav.

Za pridelovanje lucerne je izbrati gnojno in močno zemljišče. Najbolj so pripravne njive, na katerih se je prejšnje leto pridelovalo okopavine, zlasti pa strniščno repo. Te njive so za to za deteljišča najbolj pripravne, ker so najmanj podvržene plevelu in ker jih ni potrebno pred setvijo detelje pognojiti. Svežega stajskega gnoja lucerna ne mara.

Njivo, katero smo določili za pridelovanje lucerne, moramo že jeseni globoko preorati, da zemlja premrje. Če je potem spomladi od plevela ozelenela, jo je potrebno pred setvijo zopet bolj plitvo preorati in dobro pobranati.

Seme lucerne mora biti dobro, mlado in čisto od plevela in drugih detelj. To je za deteljno seme posebno važno in zato naj se deteljno seme kupuje le pri zanesljivih trgovcih, ki jamčijo za njegovo kaljivost in čistost. Zlasti se mora paziti, da ne vsebuje semena od predenice, tega najhujšega sovražnika detelje. Časih pa goljufivi trgovci primešajo semenu lucerne druga podobna deteljna semena, ki so mnogo cenejši. Zato je dobro, da spoznaš seme lucerne in ga ločiš od drugih detelj. Seme lucerne je rumenorjavkasto, podolgasto, oglato, skoraj fižolaste oblike, večkrat zvito; dočim je seme štajerske detelje pisano vijoličasto in inkarnatke (laške detelje) pa okroglasto in svetlo sveteče, kakor prosò. Paziti moraš tudi na barvo semena, ker staro seme je bolj temnorjavo in mlado pa svetlorjavno. Starega semena izklijie komaj ena tretina. Kakor je razvidno, je kupovanje dobrega semena

lucerne zelo težavno in goljufivo, zato ga kupuj pri zadrugah, ki jamčijo za blago! Seme lucerne se pa lahko tudi doma prideluje. V to svrhu se deteljo samo enkrat pokosi in potem se jo pusti neovirano rasti, da napravi seme. Nato se detelja, če je čista od plevela, pokosi in osmuče. Drugači se pa lahko tudi na njivi osmuče, ali paziti je da ne pomešamo seme s plevelnim semenom. Osmukane, kakor polž zavite strokce, posušimo dobro in jih omlatimo v stopi. Nato seme očistimo in ga na suhem prstoru hranimo, varnega pred mišmi.

Lucerno je sejati koncem aprila, kadar se ni bati več poznih slani. Prezgodaj osejana lucerna dolgo ne skali in se prej opleveli. Splošno je setev lucerne podvržena plevelu, ker mlada lucerna zelo počasi raste in s tem daje priliko plevelu, da se razvije. Z namenom, da bi se plevel ne razširil, osezemo med lucerno nekoliko ječmena ali ovsaa, katerega je pa *na vsak način* požeti prej, kakor dozori. Drugači lucerni preveč škodi. Semena se rabi od 3—5 kg na 1000 m² in sicer čimbolj je suho in plevelu podvrženo zemljišče, tem več je rabiti semena. V tem pogledu se pri nas mnogo greši, ker se lucerno preredko seje. Onih par lir, ki se s semenom prihrani, se jih z manjšim in slabšim pridelkom drago plača, ker prerodka detelja se hitro zapleva in malo traja in daje trde in lesene stabljike.

Lucerno je jeseni ostro pobranati in ji po potrebi pognojiti z Thomasovo žlindro, ali s superfosfatom, ali pa tudi s pepelom in sicer se priporoča gnojenje v vsakem drugem letu z 50—60 kg Thomasove žlindre in 20—30 kg. kalijeve soli na 1000 m². Gnojenje z dušičnimi gnojil ni potrebno in zato tudi ni dobro polivati deteljišča z gnojnico. Dušik, ki se nahaja v veliki meri

v gnojnici pospešuje raščo trav, ne pa in detelje. Zato vozite rajši gnojnico na travnike in ne na deteljišča!

Lucerna ima poleg plevela še druge sovražnike, ki živijo neposredno na nji in črpajo hrano iz nje, da jo konečno stem zamorijo. Med te spada pojalnik in predenica. Pojalnik je rujava rastlina brez zelenila in je nekoliko travniški kukavici podobna. To škodljivo zajedavko je pokončati, kjer koli se jo najde. Veliko bolj škodljiva je pa predenica. Kako je pokončavati predenico čitajte v letniku 1922. tega lista in v julijski številki! Zelo veliko škodo dela na deteljišču tudi neka glivica, v znanstvu imenovana *Rhizoctonia violacea*, ki napada in uniči korenike lucerne. To bolezen spoznamo, da se napadene rastline posušijo in če izkopamo koreniko, opazimo, da je postala vijoličaste barve. Proti tej bolezni dozdej še ni pomoči.

Lucerno kosimo za zeleno krmo, čim se košnja izplača, če jo pa hočemo osušiti, moramo počakati do začetka cvetenja. Kasnejša košnja daje slabo krmo, ker stabljike olesenijo. Pri spravljanju je paziti, da ne odpadejo listi in ne ostanejo same stabljike. Kosi in obrača se istega dne

in če ni še suha, se jo čez noč spravi v majhne kopice. V prvem letu daje dve košnji in pozneje do petega leta od 4 do 5 košenj na leto. Seveda se velikost pridelka ravna po kakovosti deteljišča in vremenu. Suhe krme se računa, da se pridela letno 4—5 q v najboljšem slučaju pa 5—12 q na 1000 m² površine.

Ko po preteku 5—7 let deteljišče postane redko in začne prinašati le malo prihoda, se ga more preorati in njivo zasejati z žitom in drugimi pridelki.

Konečno omenim, da se v Italiji v zadnjem času dela veliko reklamo za lucerno »Cassack« imenovano. Ta lucerna je prinesena iz zelo sušnih krajev Sibirije v Ameriko in od tam pred par leti tudi v Italijo. Ta lucerna ima posebno dolge korenike in zategadelj posebno dobro prenaša največjo sušo in kakor je posneti iz časopisja daje tudi mnogo večji pridelek, kakor naša domača lucerna. Lansko leto je tukajšna kmetijska šola dobila nekaj sadik te detelje v svrhu poizkusa in o vsehlu bom poročal pozneje v tem listu. Kdor si bi hotel naročiti sadike te detelje, naj se obrne na naslov: Ufficio Tecnico Agrario, Poggi, Livorno.

Just Ušaj.

Umetni gnoj v vrtnarstvu.

V zadnji št. »Gospodarskega lista« smo na splošno označili pomen umetnih gnojil v vrtnarstvu. Umetna gnojila pa nimajo za vrtnarstvo le tega pomena, da povečajo proizvodnjo pridelka, temveč vplivajo preprečujoče tudi proti raznim boleznim in drugim škodljivcem, ki povzročajo v vrtnarstvu letno ogromno škodo. Nobena panoga kmetijstva se ne bori proti tolikim škodljivcem, kot ravno vrtnarstvo. Kaj je temu vzrok?

Vrtnarstvo zahteva zelo rahlo in na

hranilnih snoveh zelo bogato zemljo, ker si slede v vrtnarstvu različni pridelki zelo hitro eden drugemu in ni zemlja nikdar svobodna, nikdar je vrtnar ne pusti počivati. Zato pa mora vrtnar svojo zemljo tudi obilno gnojiti. Vrtnarstvo se je razvilo predvsem v bližini mest, to pa ne ravno iz tega razloga, ker potrebuje mesto zelo mnogo zelenjave, temveč tudi zato, ker oddaja mesto mnogo gnojil.

Te množine naravnih gnojil so tudi

predvsem vzrok različnemu plevelu in različnim boleznim ter drugim škodljivcem. V gnoju se nahaja seme različnega plevela, ki pride z gnojem v zemljo, kjer zatira razvijajoče se rastline. Različne tvarine, ki se nahajajo v gnoju so tudi vzrok različnim rastlinskim boleznim, katere pospešuje predvsem organska tvarina v gnoju.

Umetna gnojila vsega tega nimajo in zato tudi plevel ne more imeti izvora v istih. Ravnotako ni v umetnih gnojilih nobenih snovi, ki bi povzročale kakšne druge rastlinske bolezni in zato opazujemo vedno in povsod, kjer so se umetna gnojila pravilno rabila, da so rastline zdrave. Nekatera umetna gnojila uničujejo pa tudi rastlinske škodljivce, predvsem ličinke oziroma gosence različ-

nega mrčesa. Taka umetna gnojila so predvsem kainit in neobdelana kalijeva sol, pa tudi druga gnojila, ki so vsakemu živemu bitju škodljiva predno se raztope v vodi oziroma predno so jih bakterije in zemeljske kisline spremenile v rastlini dostopno obliko. Ako pride ličinka z nespremenjenim umetnim gnojilom v dotiko, tedaj se opeče in pogine.

Svetovali bi iz tega razloga našim vrtnarjem, da vsaj vsakotoliko časa — recimo vsako tretje leto pognoje svojo zemljo z umetnimi gnojili. Odsvetujemo pa vsakemu vrtnarju, da bi vporabljal vedno samo umetna gnojila, ker napravijo ista zemljo trdo in zraku nedostopno, dočim navadni gnoj zemljo rahlja.

Rustja.

Sadni izbor.

Določitev sadnega izbora ni tako enostavna stvar za posamezne kraje, kakor bi si kdo predstavljal, pač pa je zelo važnega pomena, ako hočemo s pridom doseči vspeh, ki si ga želimo. Sadni izbor se ravna vedno le po izkušnjah, kakšne sadne vrste naj goji dotični okraj z ozirom na podnebje in zemljo. Umevno je, da sadni izbor ne more biti za vedno stalen, ker nastanejo nove še boljše vrste, vendar lahko ostane za dolgo časa isti. Znano je, da gojijo v nekaterih krajih malo vrst sadja, toda te vrste so dobre in se izplačajo gojiti. V naših krajih pa je nekaj sadnih vrst poznanih a večina pod raznimi imeni. Popolnoma čistih vrst pa najdemo pri nas zelo malo, večinoma najdemo mešanico različnih plemen. Potrebno je zbrati vse te vrste in jih temeljito proučiti, da obdržimo kar je dobrega in ni podvrženo kakim boleznim ter zunanjim vplivom, drugo pa nadomestimo s pravim žlahtnim sad-

jem, ki bi bilo primerno dotičnemu kraju. Torej, določitev sadnega izbora je prva neizogibna potreba za povzdigo sadjarstva posameznega okraja. V ta namen naj bi vsi posestniki in sploh sadjerejci posvečali večjo pozornost, in sicer na ta način, da napravijo takozvane okrajne razstave ki bi pokazale kakšno sadno drevje in vrste posameznih goji. Tako dobimo pravi rezultat in bomo izvedeli, katere sadne vrste se najbolj obnašajo. Seveda, treba je resne in trdne volje, ako hočemo priti po izkušnjah do dobrih sadnih vrst. To se lahko doseže le s sodelovanjem vseh sadjarjev po deželi kar bi brez dvoma rodilo obilo uspeha. Res je tudi, da se sadni izbor ne da postaviti kar v enem letu pač pa po mnogih letih truda tistih, ki jim je res za uspeh in procvit sadjarstva. Zato na delo vsi brez izjeme, ker v združitvi je moč, da dosežemo začrtani cilj!

Ferlan Franc.

Opomba. Uredništvo se Vam topla zahvaljuje za pobudo o sadnih razstavah, ki bodo gotovo donesle precej jasnosti v vprašanje sadnega izbora ter tako pripomogle k napredku v sadjarstvu. Ker pa prirediteljev sadne razstave ni tako enostavna stvar, bi svetovali »Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu« v Idriji, da bi razmotrivalo vprašanje take razstave v Idriji, ki naj bi se vršila če le mogoče že letošnje leto. Po našem mnenju bi bil najugodnejši čas za razstavo v začetku meseca oktobra. Da pa ne bodo ostale besede le besede, naj stopi »Sadjarsko

ni vrtnarsko društvo« takoj na noge. Drugo leto bi potem morali prirediti razstavo v večjem obsegu za vse Gore. Po mnenju urednika bi bil najpripravnější kraj Sv. Lucija in bi tako na najprimernejši način praznovali petnajstletnico sadne razstave istotam, ki se je vršila v dneh 3.—14. oktobra 1909. Razstava v Sv. Luciji pa ne bi služila edino v svrhu sadnega izbora, temveč bi morala igrati veliko vlogo tudi v trgovskem oziru. Morali bi najti novih odjemalcev za naše sadje.

* * *

Trtna rja.

Ta trtna, gljivična bolezen nastopa v čedalje večji meri. Lansko leto je nekaterim vinogradnikom prizadejala občutno škodo, ki bode slabo vplivala tudi na letošnji pridelek, zakaj les po rji napadeni trte ni dovolj dozorel, niti si ni mogla trta vsled bolnega in odpadlega listja nabaviti dovolj redilnih snovij. Na kratko rečeno: rjave trte so opešale.

Vse evropske trte so dovzetne za rjo, pa menda najbolj refošk.

Ta bolezen sliči peronospori, vendar se jo lahko spozna. Po peronospori napadeno listje pokazuje namreč na gornji strani obledele, kakor poparjene lise, na spodnji pa cele kolonije gljivic, podobne sivemu prahu. Od peronospore bolno listje se suši, zvija in odpada. Po rji obolela trta zaostaja v rašči, ne dela pravilno razvitih listov, ali kar to bolezen še bolj izdaja, opazujemo, da listje belih trt rumeni, pri črnih porudečeva in odpada. Ako pogledamo rjavo listje proti solncu, je prosojno, pa s prostim očesom ne moremo zapaziti kolonij rjavih gljivic, kakor pri peronospori.

Rjo zatiramo na enostaven način, kakor peronosporo, t. j. da preprečimo klicanje (kalenje) gljivičnih trosov z 1—2% raztopino apna in bakrene galice. Razloček pa je ta, da proti peronospori škropimo prvič, kadar je mladje ped dolgo, proti rji pa treba bolj zgodaj, namreč, prvič, kadar začne trta brsketi, t. j. ob času, ko se pokaže zarod, drugič, pa kakih 8—10 dnij kasneje. S poskusi sem celo opazoval, da je tudi enkratno, (prvo) škropljenje zadostovalo, kar je seveda odvisno tudi od vrste rje.

J. Štr.

Opomba uredništva: Priobčili smo ta članek, a koravno je prispel skoraj en mesec prepozno. Ker pa je lansko leto trtna rja mnogo škodovala in bo mogoče tudi letos, pozivljamo vse vinogradnike, da na to bolezen pazijo in drugo leto vse potrebno vkrenejo, da ne bodo trpeli škode.

ZEMLJA JE NAŠA NAJBOGATEJŠA
NEVESTA. PRINESLA BO ZLATA,
AKO HOČEMO.

Krma in zopet krma.

Glavni pogoj za obstanek in napredek naše živinoreje je — krma. Pa ne samo za obstanek živinoreje, ampak našega gospodarstva sploh. Zadnji dve leti občutimo to prav krvavo na naših kmetijah. Nepopisna je škoda in vse zle posledice, ki jih ustvarja pomanjkanje krme na naših gospodarstvih. To pa vse, ker je dežela navezana predvsem na živinorejo in zaradi tega tudi na zadostno pridelovanje krme.

Dokler ne prodre ta zavest v nas, da je treba naše gospodarstvo podpreti z zadostnim pridelkom krme, toliko časa ni misliti ne na uspešen razvoj naše živinoreje, ne na izdaten napredek našega gospodarstva. Naša dežela potrebuje večjih množin krme. Pri nas je v dobrih letih premalo krme, za to živino, ki jo imamo. Dokler se to ne obrne, je zastonj misliti na povzdigo živinoreje.

Krma in zopet krma! Ta klic se mora razlegati povsod po naših živinorejskih krajih. Naši travniki bi morali ob navadnih letinah več donošati. Ravnotako pa tudi naše njive. Povsod je treba današnje pridelke na krmi dvigniti in zboljšati. Potem si bo tudi naša živinoreja opomogla in z njo vred vse naše gospodarstvo. Ta stiska v kateri sedaj živimo, nas mora tako daleč spraviti, da bomo izpregledali nujno potrebo izdatnejše krme in da se bomo z vso vnemo poprijeli povzdige travniškega in njivskega pridelka. Če bo dosti krme, bo dosti vsega, bo dosti več užitka pri živini in več gnoja, kar bo zopet ugodno uplivalo na večjo rodovitost naših njiv in travnikov. Danes nam vsega tega manjka.

Mali posestnik ne more razširiti pridelovanja krme, ker ima premalo zemlje. Kar pa lahko stori je to, da svoje zemljišče bolj gnoji, da začne skrbno zbirati domača

gnojila in da si pomaga tudi z umetnimi gnojili. Ko bo dosegel prvi uspeh in bo pridelal več krme, potem bo dosegel tudi drugi in tretji uspeh. Pridelal bo več gnoja in s tem ustvaril potrebno podlago za nadaljni razvoj živinoreje in sploh vsega kmetijstva.

Na delo torej! To pot si moramo pomagati tudi z umetnimi gnojili, ker nam manjka potrebnega hlevskega gnoja. Danes nimamo ne krmé niti toliko domačega gnoja, da bi bilo pomagano našim potrebam.

»Kmetovalec«.

To vprašanje je tudi za naše kraje najvažnejše. Tudi pri nas smo imeli že dve leti veliko pomanjkanje krme, ki je vsled tega dosegla nečuvveno visoke cene. V »tržnem pregledu« je »Gospodarski list« opetovano poročal cene krme na različnih domačih in drugih trgih Italije. Kaj se pravi: seno á 120.— L q, komiza pa á 100.— L? In vendar je res.

Ne smemo pa misliti, da bodo cene krmi vsako leto tako visoke, kot lani in letos. Cene bodo nižje, a vendar v razmerju k cenam pred vojno, bodo vedno višje. To moramo na vsak način upoštevati. Od količine krme zavisi poleg tega število naše živine, od te pa poleg drugih važnih dohodkov tudi količina domačega gnoja, ki je zopet podlaga vsakemu kmetškemu gospodarstvu. Krma da kmetovalcu vedno precejšen dohodek. Ako je mnogo krme, je navadno ista po ceni, živina pa zelo draga (dohodek tu!) ako pa je krme malo, je ista draga. Na vsak način imamo torej od krme dobiček in zato je podlaga veliki večini naših kmetških gospodarstev »krma in zopet krma«.

Kmelijsko knjigovodstvo.

Vsako podjetje ima svoje lastno knjigovodstvo, ki je za zdrav razvoj podjetja nujno potrebno. Naloga knjigovodstva ni samo ta, da se vse vknjiži, kar ima stika s podjetjem samim, da se vknjižijo vsi dohodki in stroški, knjigovodstvo je tudi izborna šola in nam tudi pove, kje podjetje hira, kje moramo kaj spremeniti, kaj moramo opustiti, kaj boljše izdelati in izpopolniti. Ni potreben samo pregled celotnega podjetja, predvsem je potreben vpogled v smotrenost in koristnost celotnega podjetja in posameznih delov istega.

Ali je knjigovodstvo potrebno le velikim industrialnim podjetjem in ne tudi kmetijskim? Važnost knjigovodstva so uvidela predvsem velika industrialna in trgovska podjetja in zato je knjigovodstvo v takih podjetjih tudi najbolj razvito. V knjigarnah dobite kolikor hočete knjig o trgovskem knjigovodstvu, malo ali pa nobene o kmetijskem. In vendar je tudi kmetijsko knjigovodstvo najino potrebno. To so uvideli predvsem veleposestniki, ki imajo vsi že upeljano dobro knjigovodstvo. Ono veleposestvo, ki nima knjigovodstva in kjer gospodar misli, da zadostuje njegov spomin, je gotovo obsojeno k razpadu; različni uradniki in poslovodje morejo goljufati kolikor hočejo. V takem posestvu tudi ni mogoč noben napredek, ker bi človek mogoče ravno tam začel izspeminjati, kjer spremenitev ni potrebna. Navidezno koristne spremembe morejo biti v kmetijstvu večkrat škodljive, ker ni nobenega gospodarstva tako prepletenege, kot je ravno kmetstvo.

Pa ne samo veleposestva imajo upeljano knjigovodstvo; v vseh državah, ki jih v kmetijskem ozirju navadno navajamo za zgled, ne najdete skoraj nobene kmetije

brez knjigovodstva. Švicarska kmetijska Zveza s sedežem v Zürichu ima pri svojem kmetiskem tajništvu dobro plačanega strokovnjaka, ki z drugimi pomožnimi silami nima nobenega drugega opravila, kot da primerja podatke knjigovodstva različnih kmetij ter skuša na podlagi knjigovodstva dognati, ali je bolj dobičkonosno mlekarstvo, ali gojitev plemenske živine na odprodajo, ali gojitev klavne živine. Ravnotako skušajo dognati na podlagi knjigovodstva, ali je bolj dobičkonosna v Švici sadjereja ali živinoreja ali obdelovanje polj ali mešano in kako mešano.

Tako je v Švici, kjer niso veleposestva in tudi ne večja posestva; v resnici so nekoliko večji kot pri nas in sicer so v glavnem tako velika, da jih oskrbuje navadno domača družina s pomočjo enega hlapca in ene dekle. Tudi naši kmetje morajo upeljati knjigovodstvo in ta potreba se bo vedno bolj razvidevala. Že do danes so to uvideli nekateri kmetje, ki vpisujejo vse dohodke in vse stroške. Mnoge sem vprašal zakaj to delajo in navaden odgovor je bil, da jih zanima, kam denar gre, ki se tako hitro izgubi.

Oni naši kmetje, ki so vpeljali knjigovodstvo, spadajo po moji sodbi med najbolj brihtne kmete, kar jih poznam. To sem opazil tudi na njih posestvih. Obstojče knjigovodstvo pa ni dovoljno, ker kaže le prejemke in izdatke, iz česar pa se ne morete takoj prepričati, kako kmetija gre, ali je na dobrih ali slabih nogah. Predno pridete do jasne slike, morate pregledati in porazdeliti vse postavke. Zato ne zadostuje samo zaporedno vpisovanje prejemkov in izdatkov, kar imenujemo v knjigovodstvu »blagajniški dnevnik«. Imeti moramo več knjig, seveda ne toliko, kot jih

imajo razna veleposestva. Za naše razmere bodo zadostovale dve knjigi in sicer je nujno potreben »blagajniški dnevnik« in »glavna knjiga«.

V »blagajniški dnevnik« moramo vknjižiti vse prejeme in vse izdatke v redu, kot so se izvršili. Te spise more napraviti gospodar ali gospodinja, pač oni, ki ima denar. Kjer ga imata oba, naj vpisujeta oba. Gospodinja naj vknjiži takoj, kot je denar prejela ali izdala, gospodar pa naj vknjiži vsak večer. Pozabiti pa ne sme vknjižiti tudi tobaka in četrto vina, ker edino tako bo imelo knjigovodstvo pomen.

Težja je ureditev »glavne knjige«. Iz »glavne knjige« bi morali biti na vsak način razvidni izdatki za *hrano* družine, *druge družinske potrebe* (obleka, obuvale, tobak, zdravila itd.), izdatki in dohodki iz *živinoreje*, izdatki in dohodki od *kmetijskih pridelkov* (vino, koruza, žito, sadje, kmetijske potrebščine, delavci itd.), ter *drugo* (davki, naložbe, dolgovi, obresti itd.) »Glavna knjiga« bi morala biti pripro-

sta in jasna. V »glavno knjigo« bi prenesli vse postavke iz »blagajniškega dnevnika« in jih razdelili po različnih računih, od katerih bi imel vsak svojo stran. Prenašanje bi se vršilo zvečer, mogoče tudi vsako nedeljo. Gotovo bi bilo potrebno v »glavni knjigi« večje število računov, a v glavnem bo zadostovalo tudi samo imenovanih pet. V tem oziru bi vsak kmet uredil račune, kot bi hotel, Vipavec in Bric bo gotovo postavil poseben račun za *vino*.

Zakaj je potrebno knjigovodstvo tudi za našega kmeta, smo povedali že prej, ker le potom knjigovodstva moremo v resnici spoznati od česa imamo dobiček in od česa izgubo in kaj moramo spremeniti. Da nes pa nam bo knjigovodstvo še posebej dobro služilo pri napovedih za razne davke, katerih višina bo mogoče zavisela ravno od naklonjenosti davčnega agenta ozir. uradnika, in so v slučaju rekurza nujno potrebna dokazila in gotovost.

Rustja.

Tržni pregled.

Žito. Po zadnjem povišanju cen pšenici na svetovnem trgu je zavlada neka negotovost glede cen to pa vsled tega, ker je žetev pšenice v Indiji za okoli 20% višja od one v l. 1922, iz Amerike prihajajo pa vesti, da je tam setev zelo mnogo trpela vsled mrazov. V Angliji cene rastejo, v Franciji padajo, v Italiji je cena zrastle za kakšno liro. Italijanska setev kaže dobro.

S koruzo se precej trguje, trgovina z ovsom in drugimi žiti je mrtva. Cene so v:

Milanu: pšenica 113—120 (inozemska je dražja kot domača), koruza 93—95, v ostali Italiji dražja, oves 96—98.

Vidnu: pšenica 118—120, koruza 100-

107, rž 100. Inozemski oves (podonavski-rumanski) je nekoliko bolj po ceni.

Živina: Uvoz klavne živine iz Francije in Danske je precej prestal in cene so nekoliko zrastle, posebno, ker se mora domači konsum kriti na domačem trgu. Posebno v Milanu so bile cene ob priliki vzorčnega semnja precej višje. V splošnem silijo cene navzgor, ker ni več strahu pred pomanjkanjem krme in se upa dobra košnja. Cene so približno sledeče za živo težo po kg v L.: Milan: voli I. 6.25, II. 5.60, III. 4.40; krave I. 5.60, II. 4.50, III. 3.40; teleta 6.80—8.35.

Padova: pitani voli 3.70—4.60, krave 3.40—4.30, teleta težka nad 100 kg a 4.80,

teleta težka pod 100 kg a 5.50, svinje nad 100 kg a 7.—, svinje pod 100 kg a 6.50, prašiči (mladi) 200—270 po kom.

Krma: Vsled dolgotrajnega deževja, ki je onemogočilo košnjo letošnje krme so cene še vedno zelo visoke predvsem v Milanu, kjer se plačuje dobro seno po 120 L q, otava 110. Detelja je nekoliko nižja, slama 42—45 L po q. Za bodočo košnjo se obetajo dobre cene.

Drugače so cene sena širom Italije nižje in sicer staneta seno in detelja v Padovi okoli 70—75 L, v Vidmu približno isto. Slama v Padovi 37—40 L, v Vidmu pa 40—43 L.

Vino: Trg je zelo negotov, v splošnem pa zelo miren. Močna vina so vedno visoko cenjena in iskana, dočim je zelo malo zanimanja za malo odstotno. V nekaterih pokrajinah vinogradniki zadržujejo prodajo, ker je baje mraz zelo mnogo škodil trti (kakšna razlika napram našim kramjem!)

Cene tirolskemu vinu so zelo nizke in v tem oziru navajamo poročilo iz Bočna: »Kupčija s črnim vinom je zelo živa — ter se plačuje navadno črno po L 120—150, boljša črna so prodana. Kupčija belega vinu je počasna ter se plačuje navadno belo vino po 80—90 L, boljše po 160—200 L«. Enako poročilo je iz Lavis (blizu Tridenta), ki pravi: Vinska kupčija je mrtva; črno vino se plačuje po 140—220 L, belo 70—90 L po hl.

Umetna gnojila. Mnogo povpraševanja za čilski soliter, ki se rabi kot navrhno grojenje koruzi in krompirju. V Genovi zahtevajo 130 L po q za cele vagone. Trgovina z drugimi umetnimi gnojili je mrtva, razun za tomaževo žlindro, katero si skušajo preprodajalci že sedaj zagotoviti, to pa vsled strahu, da je ne bo v jeseni dovolj na razpolago, ker spe vsled okupacije

Porurja skoraj vse topilnice v Alzaciji, Luksenburgu, Saarski kotlini in tudi v Porurju samemu. Cene so negotove, mnogo igra špekulacija. Glede tomževe žlindre bi morale naše zadruga že sedaj nabirati naročila.

Galica in žveplo. Ker je čas škropljenja in žveplanja, je trgovina s temi predmeti precej živa, cene pa negotove posebno kar se tiče žvepla, ki notira v Genovi (izvozna luka) 125—130, dočim so cene pri nas mnogo nižje in se vrte okoli 100 L po q, akoravno moramo računati pri tem že prevoznino — okoli 10 L po q — in trgovski dobiček. Žveplo »Romagna«, ki je nekoliko bolje, kot žveplo »Sicilia« notira okoli 85 L franko odhod tvornica; seveda žveplo »ventilato«, ostalo je bolj po cent. Modra galica notira okoli 230—246 franko odhod tvornica. Cena galici je v splošnem nekaj padla.

Maslo. Širom Italije so cene od 14—18 L po kg, ponekod tudi 20—22 L. V Milanu 17 L.

ZATIRANJE HROŠČEV.

Nastopil je čas, ko pridejo na dan ru javi hrošči, ali pri nas navadno kebrj imenovani. Edino sredstvo proti tem požeruhom obstoji v tem, da jih rano zjutraj tresemo z drevja v razprostrte rjuhe. Hrošče je najbolje deti nato v kako vrečo in jih v krušni peči zamoriti in posušiti. Zmleti posušeni krošči so pozimi izvrstna piča za perutnino, ki zelo propešuje zimsko leženje jajc. Škodo, ki jo dela ta požeruh je že vsem poznana. Posebno je pa velika ena, ki jo napravi na korenikah, stem da jih 3—4 leta že kakor ličinka ali ogerec objeda pod zemljo. Zato zatirajte tega škodljivega in požrešnega hrošča!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 14. Imam v vrtu neke vrste črvov, ki mi vsako leto spodjedo presajeno solato in tudi radič in vrzote, kadar že izidejo. Te črve imenujejo pri nas termi, so približno 1 cm dolgi, rume- ni in tanki. Kako naj jih uničim?

Odgovor. Od vas imenovani črv je skoraj gotovo ličinka pokalice, hrošča, ki ga poznajo posebno otroci, ker ga vedno obrnejo na hrbet, da potem poskoči. Mogoče pa je tudi ličinka kakega drugega hrošča, ker Vaš popis ni popolnoma jasen. Glede pokončevanja teh črvov Vam svetujemo, da prečitate članek »Tobačni izvleček« v današnji št. ter članek »Umetna gnojila v vrtnarstvu« v prejšnji št. »Gospodarskega lista«. Poleg tega Vam svetujemo, da ne puščate čez zimo v vrtu storžev od zelja, ker ta mrčes navadno prezimi tam. Sedaj jih morete poloviti na ta način, da razmečete zvečer po vrtu storže od solate, zjutraj pa oberete ličinke z njih. Isto dosežete, ako razrežete krompir v drobne kose in položite po vrtu. Črvi se bodo zajedli v krompir, Vi pa jih morete na ta način uničiti.

Vprašanje 15. 5. V. v g. Kako bi gnojil krompir, ki je že izlezel?

Odgovor: Krompirju ki je že izšel morete pognojiti in sicer s čilskim solitrom pri pletju krompirja. Na vsakih 100 m² morete potrositi okoli 1 kg čilskega solitra. Čilski soliter vpliva pri krompirju predvsem na razvoj krompirjevice, ki se bujno razvija in zadobi temnozeleno barvo. Krompirjevica pa je tudi oni del rastline, ki največ pripomore za debelitev gomoljev in sicer vsrkavajo zeleni deli krompirjevice ogljenčevo kislino iz zraku in isto potem spremene v škrob,

ki potem potuje po stebliju pod zemljo v gomolje.

Vi bi mogoče želeli gnojiti krompirju tudi s kalijevo soljo in superfosfatom še sedaj, ko je že izšel. Uspeha Vam ne moremo zajamčiti, ker delujeta obe gnojili bolj počasi in ne vemo ako bo vsebovala zemlja dovolj vlage, da bi ta gnojila dovolj zgodaj predelala v rastlini koristne snovi. Poskusiti sicer morete, a svetujemo Vam, da bi potem gnojilo raztrosili med vrste krompirja, oddaljeno vsaj eno ped od krompirjevice ter potem gnoj podsuli z zemljo, seveda ne preglobooko, da ne ranite že razvite koreninice. Vporabljeni morete mešanico 1 kg kalijeve soli na 3 kg superfosfata na vsakih 100 m². Kot rečeno, v uspeh ne verujemo, a morete poizkusiti. Prosimo Vas potem, da bi o izkušnjah poročali.

Kako izmerimo sod?

Pravilno napravljen sod izmerimo ako vsamemo za podlago sledeči računski obrazec:

$$\text{Vsebina} = 0,8 \times d \times P \times p.$$

Število 0,8 je število, ki se nikoli ne spremeni; d pomeni notranjo dolžino sode, razdalja med dneši; P je premer v sredini sode, merjen pri čepu, na najbolj vzbočenem delu sode, p pa premer dna. Pri merjenju dobljene številke, izražene v dm, množimo in dobimo vsebino izraženo v l. Na ta način pa dobimo le približno vsebino. Ako hočemo točno vedeti, koliko drži sod, je najbolje, da stehamo prvo práznega, potem pa z vodo napoljenega ter odštejemo od večje številke manjšo. Razliko izrazimo v kg in kolikor kg nam ostane, tolko l drži sod, ker tehta 1 l vode ravno 1 kg.

Kako je po deželi.

Iz Gaberja na Vipavskem. Davno, davno je že temu, kar je umrlo naše kat. izobraževalno in bralno in pevsko društvo; gospodarkega društva nismo imeli, kar nismo čutili po njem tako velike potrebe. Gaberje je spalo spanje pravičnega.

Toda pričelo je grmeti. Pritisnili so nas davki, lire so se «izgubile». kmetu so začele vstajati nove, doslej nepoznane skrbi. Vino nima cene; par vinskih veletrgovcev ga je sicer nekaj pokupilo, toda iščejo dobro vino, slabša vina ostajajo v kleti — tudi dober namk za bodočnost.

Kaj bo, se vprašujemo.

Bodite prepričani, ne bo dolgo in Gaberje bo imelo svojo «gospodarsko organizacijo».

V sili si tudi mi radi pomagamo.

Domačin.

Iz Cerku: Lepo stavbo so zgradili naši možje, od katerih pa jih je nekaj žalibog že v grobu. Lepo poslopje imamo, ki je bilo zgrajeno za naše organizacije, dosedaj se pa je ta kapital, zbran iz idealizma in požrtvovalnosti, premalo obrestoval. Naš »Gospodarski dom« se ponosno dviga pa čaka, da se znajdejo ljudje, ki ga bodo pravilno uporabili.

Naše »Kmetijsko društvo« je imelo dne 22. aprila svoj občni zbor, na katerem se je izbral novi odbor in sodeč po razpoloženju na občnem zboru, bo ta odbor stopil krepko na noge ter začel delovati v korist članov in cele okolice. Tako je prav, izvedimo stavljen si program, »Gospodarski dom« pa naj služi kmetskemu ljudstvu, s katerega žulji je bil zgrajen.

Iz Istre. Po razmerno suhi zimi in suhi prvi spomladi je padel blagodejen dež. Po veliki noči je nastalo prehladno vreme,

sedaj je pa prehitro pritisnila vročina, da se skoraj pomlad več ne pozna. Krompir so letos posadili zgodaj. Lani so se v tem oziru mnogih zaračunali, ker zgodaj niso hoteli saditi, pozneje jih je pa zadrževalo deževje. Pridelka je bilo zato malo in cena se je dvignila krompirju za seme nad 1 L. Tudi za koruzo se je zemlja pravočasno obdelala. Šlo je sicer ratarjem malo trdo, ker je krme primanjkovalo in je nekaj dni neprestano deževalo. Pomanjkanje sena je blo letos nenavadno. Ljudstvo ne pomni, da bi se bilo plačevalo seno po 1 L za kg. Izpraznilo se je vse zaloge, da si je bila krma dostikrat najslabejše kakovosti. Radi tega se je prodalo več živine kot je bila navada.

Sedaj se razvijajo livade zelo ugodno posebno v ravninah, kjer se je pognojilo s tomaževo žlindro ali superfosfatom. Plitki senokoši in sploh kršna zemlja — bo pa kmalu potrebovala dežja, ker so po zadnjem dežju vetrovi zemljo prehitro osušili.

Če ne varajo vsa vremenska znamenja, imeli bomo tudi letos bolj sušno kot mokro leto. Skrbni živinorejci in trgovci z senom delajo že sedaj na to, da si pribave čim več dobre krme, ker je živnorejca še vedno prva in zadnja pomoč kmetu. Cena govedu je nekaj boljša. Kupci nabavljajo na sejmihi za staro Italijo. Nizko ceno pa imajo jagnjeta, po kg 4 do 4.5 L zaklana. Mladi prešički so po 100 do 120 L komad.

Trta se razvija lepo. Stari vinogradi izumirajo. Za nove nasade izbera se le obronke in bregove. Zemlja v ravninah se porablja izključno le za žito in travo.

Vino je večjim delom neprodano. Cena 1 do 1.50 L. Sortirana vina se plačajo

malo dražje. To daje malo veselja do vinarstva.

Sadje je pokazalo lepo cvetje, sadu pa ne bo preveč. Sploh pa v Istri trpi sadno drevje vsled mrčesa, ki ga zajeda. Posebno se opazuje ta pri drevesih, nabavljenih iz razsadnikov. V 20 do 30 letih, ko bi moralo biti v najboljšemu stanju, se pa posuši. Le na divjake cepljeno se boljše in daljše vzdržuje.

Zelenjavo v vrtih uničujejo listne uši in bolhači. Zgodni nasadi zelja so na več krajih popolnoma zginili. Mnogi trdijo, da je tudi to znamenje suhega leta.

Obilno je letos hroščev. Objedajo tudi sadno drevje. Če se spravijo tudi na trse, — bo pa to posebno zlo.

IZ PODGORE PRI GORICI.

V Podgori je bilo pred vojno kaj živahno gospodarsko življenje. Papirnica in celulozna tovarna v Podgori ter predilnica in tkalnica v sosednjih Stražicah so preživljale številno delavstvo, ki je bilo v teh tovarnah stalno zaposleno. Zasluzek je bil sicer skromen, a gotov, ker so tovarne stalno obratovali. V teh tovarnah je bil zaposlen domačin, a tudi delavstvo iz Gorice in vse goriške okolice. Desetine deklet in fantov so dnevno romale iz Solkana, Štandreža, Sovodenj, Šempetra, Pevme, Ločnika, Moše in iz drugih okoličanskih občin. Skupno število vsega delavstva je znašalo nad 3000 oseb. Domačini so izvrševali navadno najnižja dela, kljub temu, da so bili v svoji stroki zelo spretni.

Kmetovalci v Podgori in v najbližji okolici so zanemarili pred vojno poljska dela. Glavna skrb kmeta je bila, da si je priskrbel par volov ali konj, s katerimi je prevažal material za podgorsko tovarno. Prevažali so les, premog, žveplo in razne surovine, ki so se rabile za iz-

delavo papirja. Iz tovarne so pa vozili na postajo že izdelani papir in celulozo (polfabrikat). Četudi je bilo delo težko in večkrat zelo neprijetno, se je vendar izplačalo, ker je bilo dobro plačano. Že pred vojno je prišla večina voznikov ob svoj zaslužek ker so tovarne uporabljale mnogo bolj izdatno in ceno prevoznega sredstva — pocestne vlake. Po vzpostavitvi tovarne bo ta zaslužek popolnoma odpadel. Zato je najboljšo, da se kmetovalec poprime vnovič z vso pridnostjo in vztrajnostjo svojega kmetijskega dela. Na novo naj obnovijo svoje vinograde in njive. Povzdignejo naj svojo živinorejo. Gotovo bi uspevala pri nas prav dobro tudi svilopreja. Ako bi pa kmetje ne zmogli tolikega dela, naj bi nasadili veliko število murv, kar bi se s prodajo listja v sosednje furlanske vasi gotovo izplačalo.

Današnji položaj tovarniških delavcev je po večini skrajno žalosten. Velika brezposelnost vlada med našim ljudstvom. Zdravi in močni ljudje iščejo zaman delo. Truma delavcev čaka vsaki dan pred bivšo tovarno v Podgori, kjer ruši maloštevilno «srečno» delavstvo staro zidovje in pripravlja prostor za zgradbo nove tovarne. Industrijsko podjetje Bruner, ki je kupilo vso posest prejšnje akcijske družbe »Leykam-Josefsthall« gradi na novo prostorno cementno zgradbo, ki je namenjena za velik parni stroj. S tem strojem se bo proizvajala električna sila, če ne bo mogoče doseči je dovolj z dosedanjimi turbinami. To se večkrat pripeti posebno po letih, ko zmanjka voda. Kako velik bo novi parni stroj, nam pove že to da bo dimnik visok 60 metrov.

Danes je zaposlenih pri vseh delih do 350 delavcev. V kratkem se to število še pomnoži. Kakor čujemo, se zgradi v

Podgori velika tkalnica, v Stražicah pa predilnica. V obeh tovarnah bo zaposlenih 5000 delavcev. Z velikim upanjem pričakuje vsa goriška okolica, da se tovarne čimprej obnovijo. Ako bi se to zgodilo, bi bilo vprašanje brezposelnosti za enkrat rešeno. Toda bojimo se, da prihrumijo iz starih pokrajin delavne moči, ki izpodrinejo domače delavstvo. Delavstvo iz starih pokrajin ponuja naravnost za nizko ceno brezvestnim kapitalistom svojo delavno moč. Zato je potrebno, da dvignejo naše organizacije pravočamo svoj glas.

KEDAJ BOMO KOSILI SENO.

Pregledajoč hleve živinorejcev in živino na sejnih, boš videl zelo malo lepo rejene živine. Ako vprašaš posestnika, zakaj je živina tako revna in slaba, ne boš slišal vzroka o pomanjkanju krme, pač pa različne druge stvari, kot da je žival pojedla cunjjo, perje od kokoši, se prehladila itd. Vsi ti razlogi niso pravilni, temveč glavni razlog je samo eden, in ta je: slaba krma. Ta razlog je tudi vzrok različnim boleznim.

Živinorejci, ako hočemo sebi in splošnosti dobro, moramo gledati, da bomo pridelali dobro krmo. Ne kosite šele tedaj, ko so trave že davno odcvetele in postale ve-le. Taka trava da slabo krmo, ki je zelo odrevenela in je zelo pusta. Najboljšo krmo bomo dobili od trave, ki je v cvetju in najugodnejši čas za košnjo je ravno tedaj. Taka krma bo imela v sebi največ redilnih snovi. Ako čakate s košnjo več časa, boste v resnici dobili večji kup sena, ki pa bo mnogo manj zalegel, ker boste morali dokrmiti mnogo otrobi. Kaj Vam pomaga mnogo sena, ako Vam pa isto manj zaleže in morate še dokupovati. Kar velja glede trav, velja tudi glede otave in detelj.

Kedaj naj kosimo? Poznam živinorejca, ki ima vso svojo krmo pred začetkom junija že na seniku. Njegova živina ne pozna otrobov, a je vendar lepo rejena in nosi gladko dlako. Tako bi morali ravnati tudi vsi ostali živinorejci v vipavski dolini, v Brdih in Furlaniji. Pokositi bi morali svoje seno do konca maja. Živinorejci v Gorah in na Krasu morejo kositi nekoliko bolj pozno do konca junija ali pa najpozneje do srede julija.

Živinorejci zapomnite si, da s pozno košnjo pridete mogoče do večjega kupa sena, kot da bi kosili ob cvetju, a da s tem ničesar ne pridobite, ker trave po cvetju le izgublajo na vrednosti.

L. Krševan, Gradišče.

CEPITE PRASIČE PROTI RDEČICI!

Zopet je tukaj vroči čas, s katerim se vzbudijo tudi razne kužne bolezni živine, med tem posebno rdečica pri prasičih. Ta bolezen se je lani pojavila po raznih naših krajih in povzročila občutno gospodarsko škodo. Ni izključeno, da se letos pojavi še v večji meri.

Da obvarujete svoje prasiče pred to kužno boleznijo in ne pridete v nesrečo, združite se vsi prasičjerejci po posameznih občinah in pustite skupno cepiti vse svoje prasiče proti rdečici po večšem živinozdravniku.

Stroški za takšno skupno cepljenje prasičev so v primeri s škodo, ki vas lahko zadene, vedno majhni.

ip.

Zadružništvo.

VINARSKA ZVEZA.

Dne 26. aprila se je vršil v Gorici sestanek zastopnikov raznih gospodarskih organizacij, ki se pečajo z razprodajo vina. Na tem sestanku se je razmotrivalo glavne cilje osrednje vinorejske organizacije in določili so se splošni temelji te organizacije. V pripravljalni odbor so stopili predsedniki že obstoječih vinarskih organizacij in teden pozneje, dne 3. maja se je vršila prva seja pripravljalnega odbora, na kateri je bil sprejet načrt pravil, glasom katerih se ustanovi zadruga »Vinarska Zveza« s sedežem v Gorici. Deleži bodo znašali 5000.— L, zadruga se včlani pri Zadružni Zvezi v Gorici in otvori najprej v Gorici razprodajno klet za glavne tipe naših vin, pozneje se otvori tudi zadružna gostilna v zvezi z ljudsko kuhinjo, ki bo nudila delavcem in onim, ki pridejo v Gorico po opravljeni hrano po nizkih cenah. Mogoče se bodo otvorile po deželi, posebno pa v gorah, zadružna razprodajališča. Pripravljalni odbor vloži v najkrajšem času pravila v registracijo in je tudi že poiskal primerne prostore za razprodajno klet.

Upamo, da bo ta prepotrebna organizacija bila deležna največjih ugodnosti od strani državnih oblasti in da bo v največjo korist našega vinorejskega ljudstva.

ŽIVINOREJSKA ZVEZA.

Tudi ta organizacija je nujno potrebna, ravnotako kot Vinarska. Nujno potrebno je, da se združijo tudi vse naše mlekarne in živinorejske zadruge v močno enotno zvezo, ki bo skrbela predvsem za odprodajo mleka in mlečnih izdelkov, pa tudi živine same.

Tudi »Živinorejska Zveza« se že pripravlja in upamo, da bo v najkrajšem času ustanovljena.

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI.

Občni zbor *Gospodarske zveze v Ljubljani* se je vršil 1. marca. Gospodarska zveza je imela koncem leta 1922 2069 članov. Glasom poročila ravnatelja na občnem zboru je bilo pretečeno poslovno leto radi denarne krize in vsled nestalne izvozne, carinske in devizne politike za poslovanje zelo neugodno. Gospodarski zvezi je z ozirom na štirinajst letni obrat silno manjkalo obratnega kapitala, to tembolj, ako se upošteva dejstvo, da so se cene blaga v letu 1922 dvignile povprečno za 50 do 125%, dočim je morala Zveza delati z istim kapitalom kakor v letu 1921. Vsled tega je morala deloma obrat posameznih oddelkov skrčiti, deloma je skušala znižati režijske stroške potom skrčitve uslužbencev v posameznih oddelkih. Organizacija podjetja v samostojne oddelke, kakor je bila izvedena 1. 1921, se je obnesla.

Blagovni oddelek je napravil s poljskimi pridelki 220 vagonov prometa, z mlevskimi izdelki 180 vagonov, s kolonijalnimi in špecerijanskim blagom 135 vagonov, s senom in krmili 140 vagonov.

Kmetijski oddelek je imel poleg obsežnega prometa s poljedelskimi stroji, s semeni, z vinogradniškimi potrebščinami in galico še promet z umetnimi gnojili 56 vagonov, s cementom 280 vagonov, z bencinom 14 vagonov.

Mesni oddelek, ki je navezan predvsem na izvoz, je imel največ težav vsled nestalne carinske politike in vsled neprestanega menjanja vrednosti dinarja. Kljub temu si je v poslovnem letu nabavil še dva hladilna vagona za transport mesa in uredil vzorno trgovino za mesne izdelke v hiši Gospodarske zveze.

Vinski oddelek je napravil 166 vagonov prometa.

Lesni oddelek se je razvil po obsegu svoje organizacije in po svojem obratnem kapitalu v najvažnejši oddelek Gospodarske zveze. Poleg obratovalne parne žage in parketne tovarne v Trebnjem je bila na novo zgrajena in že pričela delati parna žaga na Prihovem v Sav. dolini. V režiji Zveze je obratovala tudi parna žaga v Glažuti nad Ribnico. Važnejše lesne zadruge kot so v Gornji Straži, v Dolenji vasi pri Ribnici, v Loškem potoku in v Starem trgu pri Rakeku, so delale v ozki zvezi s tem oddelkom. Imel je stalno zaposlenih okrog 400 delavcev in je napravil 2782 vagonov prometa.

Mlekarški oddelek je bil v organizaciji in se je imel boriti s početnimi težkočami; kljub temu je prevzel tekom leta nad 1.200.000 litrov mleka,

je organiziral celo vrsto zbiralnic in 3 lastne mlekarne, s 5 združenimi mlekarjami pa je napravil večletno pogodbo.

Milarna na Viču se je razvila kljub neugodnim prilikam v lepo industrijsko podjetje, ki lahko izdela letno 150 vagonov mila in 50 vagonov sveč.

Triglav, d. d. v Šmarci, ki izdeluje živila, zlasti konzerve, žitno kavo, testenine itd., je tudi lepo napredoval in pomeni važen korak v razvoju združne produkcije.

Oblačilnica za Slovenijo je prevzela manufakturni oddelek Zveze in predstavlja pod odločilnim vplivom Zveze eno največjih manufakturnih podjetij v državi.

Podružnici v Celju in Novem mestu sta delali povoljno, ona v Kranju pa se opustila. Zveza je bila v trgovski zvezi s 163 blagovnimi združgami.

Iz navedenega pregleda je razviden lep napredek v organizaciji blagovnega združništva. Skoro vse zadrage so se vrnile zopet k Gospodarski Zvezi, ki zastopa v svojem poslovanju združne koristi in ki s svojo obsežno trgovsko organizacijo v trgovskem svetu Jugoslavije pomeni zelo važen faktor. Velike važnosti za združništvo pa je dejstvo, da Gospodarska zveza prehaja polagoma od čistega posredništva k lastni produkciji. Na ta način bo v vedno večji meri tudi na polju produkcije pridobila združnim principom primeren vpliv. In še drugo dejstvo v razvoju Gospodarske zveze je pomenljivo, da so se organizirali oddelki in prehajajo k lastni produkciji v vseh onih panogah, ki so važna za gospodarstvo slovenskega kmeta, tako n. pr. mesni oddelek, mlekarški oddelek, lesni oddelek, vinski oddelek itd.

Glasom bilance znaša čisti dobiček Din. 31.111.— Tuji kapital, s katerim Zveza dela, znaša Din. 31.756.389.—, od tega je bilo koncem poslovnega l. 1922 v blagu Din. 10.971.291.—, v lastnih

podjetjih Din. 8.689.679.—, v nepremičninah Din. 2.039.293.—. Kosmati dobiček na blagu je znašal Din. 4.940.448.—. Iz računa izgube navajamo le plače in dneje Din. 1.695.689.—, obresti Din. 1.385.290.—, davki in doklade Din. 442.151.—, za varovalnine Din. 142.763.— itd.

Opomba. Enako, kot se razvija Gospodarska Zveza v Ljubljani, se razvija blagovno združništvo v drugih državah, enako se bo moralo razvijati tudi naše, ako hočemo, da bomo v resnici gospodarji čez naše pridelke in da si bomo najcenejše nabavili svoje potrebščine. Po deželi združiti vso produkcijo, vino, les, mleko, maslo in sir, seno in krompir, sadje itd. v zadrugah, ki se pa morajo združiti v močne Zveze strokovnih zadrug, nad vsemi pa naj bo močna Gospodarska Centrala. Taka mora biti pot, po kateri naj se razvija naše združništvo.

NALOGA GOSPODARSKIH ZADRUG
je predvsem skrb za odprodajo kmetijskih proizvodov, pa naj si bo vino, mleko, mlečni izdelki, živina, sadje itd. Kjer kmetijske zadrage ne delajo tako, ne izvršujejo svoje naloge.

DOLŽNOSTI ZADRUŽNIH POSLOVODIJ: *vljudno obnašanje napram članom, pravilno tehtanje, pazljivo računanje, razjasnenje članom, po čemur povprašujejo, držati se poslovnega reda, ceniti nasvete, uvaževati popravke, sporočati pomankljivosti z ene in druge strani, o cenah in blagu itd.*

Na ta način boste dokazali, da ste res na mestu, tako boste koristili sebi, članom in celotnemu združništvu.

Razne odredbe.

Kmetijski kredit. Glasom kr. dekreta z dne 8. febr. 1923 št. 417 je z dnem 30. maja t. l. — 30 dni po objavi v »Gazzetta Ufficiale« — raztegnjen tudi na Nove pokrajine zakon o kmetijskem kreditu, ki je bil objavljen v »Gazzetta Ufficiale« št. 197

z dne 22. avgusta l. 1922 sklenjen pa je bil 9. aprila 1922 pod št. 932.

Kmetijski kredit je posojilo, ki gre iz državne blagajne in ga izdajajo od države zato pooblašteni denarni zavodi. Za naše pokrajine so v ta namen pooblašteni

zavodi: »Istituto federale di Credito per risorgimento delle Venezie« in »Istituto nazionale di Credito per la cooperazione«.

V zvezi z omenjenimi zavodi morejo dobiti dovoljenje in financiranje za izdajanje kmetijskega kredita tudi zastavljalnice (Monti di pietá), banke, posojilnice in njih Zveze, kmetijska društva in zadruga.

Posojila so:

I. *poslovna*, ki se dovoljujejo posameznikom v svrhu:

1. obdelovanja (nakup gnojil, semen itd.);

2. nakupa živine, kmetijskega orodja itd.;

3. plačanja najemnine od zemlje in plačanja zavarovalnin.

Posojila pod 1 in 3 so navadno enoletna, v slučaju slabe letine dvoletna, ona pod 2 največ petletna.

Gospodarske organizacije morejo dobiti posojilo predvsem v svrhu predujmov na pridelke članov, ki jih organizacija skupno proda (sirarne za sir, vinarske zadruge za vino itd.). Ta posojila so načeloma enoletna.

II. Posojila se dovoljujejo tudi v svrhu *izboljšanja zemlje* in sicer za

1. ureditev novih nasadov (vinogradi, sadovnjaki itd.);

2. premenitev kultur (gozd v njive, itd.);

3. preureditev poslopij in zemljišč.

III. Dajajo se tudi *zemljeknjižna* posojila, ki so večletna.

Dajajo se predvsem v svrhu

1. nakupa zemlje za melioracije (ob vodah itd.) in v svrhu razdelitve zemlje med majhne posestnike;

2. graditve in poprave kmetijskih hiš za stanovanje posestnika in drugih gospodarskih poslopij;

3. trajnega izboljšanja zemlje (pogozdovanje, ureditev naprav za namakanje itd.).

Jamstvo za taka posojila tvori vknjižba v zemljiško knjigo. Posojilo ne sme presegati 80% vrednosti zemljišča oziroma poslopja. Vknjižba mora biti prvostopna (prej ne sme biti nihče vknjižen).

Posojila pod I in II se dajajo načeloma le na menico in kot zalog za isto služijo pridelki na polju in gospodarskih poslopijih, ki morejo biti vezane na poseben privileg, listino, glasom katere jih ne sme posestnik prodati brez vednosti zavoda, ki je dal posojilo. Taka listina se vloži pri nas pri zemljeknjižnem uradu. Kdor ne bi vrnil pravočasno posojila oziroma hotel izbegniti svojim obveznostim, bo kaznovan.

Vsi opravki glede kmetijskega kredita uživajo posebne ugodnosti glede pristojbin.

Obresti posojil so navadno 5%, zemljeknjižnih posojil pa 4%.

—:—

Da ne bi bilo danes tako opasno delati dolgov, bi mogla ustanova kmetijskega kredita zelo mnogo koristiti.

Zemljiška dohodnina

S kr. odlokom z dne 25. marca 1923 št. 686, objavljenem v »Gazzetta Ufficiale« z dne 10. aprila 1923 št. 84 je bil raztegnjen na nove pokrajine zakon o zemljiškodohodninskem davku, ki je bil v Italiji upeljan z letošnjim letom in se bo letos tudi že iztirjeval, dočim ga bodo naše pokrajine plačevale od 1. januarja 1924 naprej. Ker je bil celotni zakon v naših listih že raztolmačen posebno pa v št. 34, 35 in 37 »Goriške Straže«, opustimo na tem mestu podrobno razlago in se omejimo na par pripomb.

Odhodek od zemlje zavisi od štirih različnih vrednot, ki so oziroma jih mi vtelesimo v zemljo in tako moremo dohodek od zemlje razdeliti na štiri dele in sicer na dohodek

1. od vrednosti zemlje v svojem prvotnem stanju (zemlja, kot jo je Bog ustvaril);

2. od uporabljenega kapitala v svrhu izboljšanja zemlje (čiščenje, ograditev proti vodi in drugim nevarnostim, premembe kulturnega stanja — gozd v njivo ali vinograd ali narobe — itd.);

3. od uporabljenega kapitala v svrhu obdelanja zemlje (gnojila, semena, obresti od pluga itd.);

4. od izvršenega oziroma vloženega dela.

Posestnik zemljišča zahteva za dohodek, označen pod 1. in 2. gotovo najemtno, država pa zahteva *zemljiški davek*. Od dohodka, označenega pod 3. in 4., ki zavisi od skrbnosti in truda onega, ki zemljo obdeluje zahteva država *zemljiško-dohodninski davek* (reddito agrario).

Ker se odmerja različno visok davek

od zemljišč, ki leže na ravnini, na brdu ali na gori naj se pri napovedi ne pozabi povedati, kje zemljišče leži. Vinogradi so na ravnini, ako ne leže višje od 200 m, na brdu, ako leže v višini od 201—500 m, na gori, ako leže nad 500 m visoko. Za travnike in njive so dotične številke 250, 251—700 in nad 700 m. Čim višje leži zemljišče, tem nižji davek plača. Pri travnikih se mora tudi navesti, ali so isti vključeni v kolobarjenju — da se redno vsakotoliko let preorjejo — ali so stalni.

Za računanje oziroma ugotovitev čistega zemljiškega dohodka od različnih vrst zemlje in kultur ter tudi živine so od oblasti sestavljene posebne tabele, ki jih more dobiti vsak kmetovalec od oblasti, samo naj po tem vpraša.

Gasilna društva na Goriškem-Gradiškem imajo glasom kr. odloka z dne 21. dec. 1922 št. 1849, objavljenem v »Gazzeta Ufficiale« od 13. febr. 1923. št. 36 pravico zahtevati od vseh zavarovalnic proti ognju 10% premij (zavarovalnin) kot prispevek za vzdrževanje ognjegascev.

Gospodarski drobiž.

KAKO SE PIJE MLEKO?

Smešno vprašanje, si bo mislil ta ali oni. In vendar lahko stavimo, da ga ne znata odgovoriti od sto njih niti dva. Naši ljudje primejo navadno posodo v kateri je mleko, in v par minutah ali še prej ni nič več v nji. Tako se ne pije mleka. Tudi teletu ne smemo dovoliti, da ga na ta način popije. Človek in tele, ki tako delata, si kmalu pokvarita zelodec. Če pride namreč preveč mleka naenkrat vanj, se to sesiri v velike kepe, ki se ne morejo zlahka prebaviti. Mleko je torej piti v majhnih požirkih

in počasi (z oddihom). Če prihaja mleko v majhnih množinah in v presledkih v želodec, pride tamkaj kmalu v dotiko z enimt želodčnimi soki, ki ga usirijo v majhno kepico, ki jih prebavni želodčni sok lahko prebavijo. Razun tega pa prihaja tudi mleko, ki ga počasi pijemo, z zrakom bolj v dotiko, kar tudi pospešuje, da se požito mleko mnogo lažje prebavi. Najlažje prebavno je zato ono mleko, ki ga tele poseša. Vsled tega bodimo pri napajanju telet z mlekom previdni. Če nočemo pustiti tele sesati pod kravo, nabavimo si v ta namen

izdelan napajalnik. Marsikdo je že pohvalil tele, ker mu je dajal mleko v škař, iz katerega je prenalgo pilo.

Rezanica ali dolga krma. Ako imamo mnogo krme, tedaj podajamo dolgo krmo, rezanico pa v slućaju pomanjkanja krme in tedaj, ko prehajamo od suhega krmljenja k zelenemu in narobe. Prednost dolge krme je, da ista povzroćuje pri živali boljšo prebavo, ker mora žival dolgo krmo pregrizti in jo vsled tega dobro prekvasi s slino in dobro prežveči. Slaba stran dolge krme je, da žival krmo prebira in izbere predvsem najokusnejše bilke. Prednost rezanice je, da pri krmi prihramo, ker žival požre vse, slaba stran rezanice pa je, da jo žival navadno zelo slabo prežveči in prebavi, ker se rezanica v goltancu ne vstavlja, temveć pride takoj v želodec.

Moćno krmo, otrobi, pogaće itd. podajamo živali redno pred grobo krmo. Ako imamo navado podajati moćno krmo po grobi krmi, tedaj bo žival grobo krmo zametavala in čakala na moćno krmo.

Luna in razna dela v poljedelstvu sta po mnenju naših kmetovalcev v ozki zvezi in pravijo, da se mora to in ono delo izvršiti ravno v tem in tem času. To mnenje ima na sebi toliko pravega jedra, da ne smemo sejati koruze in saditi krompirja v jeseni, temveć okoli Velike noći, drugaće pa nimajo različni krajci lune na uspeh v poljedelstvu prav nobenega pomena, in velja v tem oziru še vedno nauk francoskega vrtnarja La Quintina, ki je živel pred 200 leti in je po 30 letnih izkušnjah v svojem vrtu rekel: Sejte in sadite semena in rastline v kateremkoli ćertu lune, imeli bodete enak uspeh, samo da je Vaša zemlja dobra, skrbno pripravljena, da so semena in sadike brez pomanjkljivosti

in da je pravi letni čas oziroma prava sezija. Vsak pridelek zavisi od toplete, vlage, zemlje in dela in ne od lune.

Rustja.

Trtna uš razsaja hudo v različnih krajih Italije in unićuje še ostale stare nasade (ne amerikske). Pri nas bi morali vinorejci to upoštevati in ne zasediti niti ene trte brez amerikske podlage.

S pšenico je letos obdelanih v Italiji 25.000 ha već, kot lani. Skupno je obdelanih s pšenico po poroćilu Ministerstva poljedelstva 4674500 ha.

Stariši, ne dovolite otrokom, da bi stikali po gnezdih, posebno ne po onih, ki se nahajajo v bližini hiš in sadovnjakov.

Davek na vino bo kot izgleda spremenjen v toliko, da ga bo plaćal konsument in ne producent. Po vesteh italj. listov že študirajo v ministerstvu financ tozadevni naćrt.

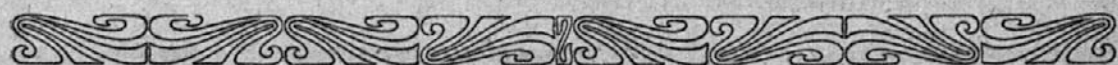
Svetovni mlekarški kongres se bo vršil v letošnji jeseni in sicer v dneh od 2. do 5. oktobra v Washingtonu. Po konćanem svetovnem kongresu se bo vršil amerikski kongres, nakar bodo posetitelji obiskali različne moderne mlekarške naprave. Iz Italije bo okoli 50 udeleženecv. Kedaj bomo mogoće našemu mlekarškemu združenstvu odposlati enega zastopnika na tak kongres?

Slinavka in parkljevka se zelo širi po nekaterih pokrajinah Italije, posebno v bližini Parme in Verone, kjer so prepovedani vsi semnji. Ker je mogoće, da se ta bolezen zanese tudi k nam, naj naši živinorejci skrbno pazijo na čistost.

Muh se bo zelo mnogo zaredilo, ako ne boste pazili na čistost v kuhinji in hlevu, dvorišču in povsod.

Sviloprejke v Italiji so dale leta 1922. 30 milijonov kg bub, leta 1921. 30.9 milijonov kg, v petletju 1916.—1920. pa povprećno 29 milijonov kg.

TISKOVINE V ZALOŽBI GORIŠKE	Prejemne knjige mleka . . . » » 30.—
ZADRUŽNE ZVEZE:	Knjige za tekoči račun . . . » » 15.—
Blagajniški dnevnik 100 listov po L 35.—	Knjige pristopnic, 400 listov . . . » » 30.—
Blagajniški dnevnik 200 listov » » 50.—	Knjige pristopnic, 200 listov . . . » » 20.—
Blagajniški dnevnik z razdel-	Knjige pristopnic, 100 listov . . . » » 15.—
nikom za izdatke 200 listkov » » 70.—	Hranilne knjižice, izvod . . . » » 2.—
Blagajniški dnevnik z razdel-	Posojilne knjižice, izvod . . . » » 2.—
nikom za prejemke 200 list-	Denarne knjige á 200 listov . . . » » 22.—
kov » » 70.—	Zadolžnice a) na poroštvo . . . » » 0.50
razdelniki zadrug » » 50.—	Zadolžnice b) na vknjižbo . . . » » 0.50
Posojilne knjige á 400 strani . . . » » 90.—	Ižpiski hranilnih vlog . . . » » 0.40
Posojilne knjige á 300 strani . . . » » 80.—	Izpiski deležev » » 0.50
Posojilne knjige á 200 strani . . . » » 70.—	Izpiski posojil » » 0.40
Hranilne knjige á 200 strani . . . » » 70.—	Računski zaključki za den. z. » » 0.39
Imeniki zadrugnikov » » 20.—	Računski zaključki za blag. z. » » 0.30
Deležne knjige » » 30.—	Potrdila za dvignjene hr. vloge » » 0.08
Salda konti » » 30.—	Opomini za obresti in glavnice » » 0.10
Nakupno = prodajne knjige . . . » » 40.—	Obrestne tablice » » 1.—
Blagovni skontro » » 30.—	Izkazi za neposredne pristoj-
	bine » » 0.30

Katoliško Tiskovno Društvo

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

v Gorici

priporoča vsem zadrugam
in zadrugarjem svojo . . .

KNJIGARNO V GORICI

Via Carducci 2 (v Montovi hiši)

**PRODAJA na drobno in na
debelo pisarniške in šolske
potrebščine, fiskovine za ob-
- činske in druge urade - -**

Varstvenaznamka.

Čevljarska zadruga
v MIRNU pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA čevlji

Edino domače združno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekašajo vse druge te vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE: v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu, ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom. - Razpošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu na debelo in na drobno.

Zveza goriških delavnih in proizvodjalnih zadrug

Reg. zad. z om. zav.

GORICA, Via Mazzini (Municipio) 4 I. nad.

VČLANJENIH ZADRUG 45.

Prevzema vsa obnovitvena kakor tudi druga v stavbno in proizvodjalno stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje sama ali potom pridruženih stavbenih zadrug. - Vojnooškodovanci izročite obnovitvena dela le našim stavbenim zadrugam.